כל הבשר פרק שמיני חולין קטז.

מסורת הש"ס

ג) פסחים כה., ב) פסחים כה. ס"ש כלאים פ"ז מ"ח, ג) קדושין נ: כתובות ו: י. מנחות קא:, ד) [נ"ל קינ: וש"נ], ה) שבת קנ, יומא יח., ו) [נ"ל כרא"ש בשבת], ז) [נעתיק ליתא דטוויסא], ח) ע"ז לה., ט) [אחד מאחד ומאתים רש"ם], י) [נכ"ק עט: וכנ"ל כב. ליתא לון פוטרין ניטוכין ליוונים וכן כרש"י שם ניטוכין וכן במשנה שבמשניות ופיר המשנה להרמב"ם והכרעותיה ויהתרי"ט ליתא ניטוכין וע"ע כרש"י תענית י. ד"ה רשבא ודע דרש"י בשבת קנ. לא מצו רשבא שום לשיה אלא מתר רשבא ל"ל עופות וכן לעיל נד. פי' ל"ל וכשבת ח: ז"ל רש"י טבי רשבא פורש ניטוכין לאד מיה ושוף וכשבת קמו: לא פרש"י כלום אמנם בחתוות קנ: ד"ה ומנבלנא ניטבי מקלא מי מסמוכות ודומה לו לון פוטרין נשבון ליוונים וכבן דברי רש"י דמסן ל"ש ומיטוכי יש סדר למשנה סוף פ"ז דכ"ק האלרמבי בפ"ד], כ) ל"ל וחוב פעמים שספרי מוסיף מאתים ונאמרת והקשין והשן שהיו מקודש כבר גדולין שוב לא מר רש"ל ור"מ, ל) [וע"ע תוס' פסחים מד: ד"ה אמרת],

הגהות הב"ח

(א) בשבשה המעמיד כעור של קבה פס יש כל"ל ותיבת כשרה נמחק: (ב) תוס' ד"ה והיתה וכו' ה"ה למעורטי היכא דלא:

הגהות מהר"י לנדא

[א] רש"י ד"ה עוופא. פוטרין]. נכתב על הגליון עי' לעיל ד' סג ע"א ברש"י ד"ה שהתו כפות וכו' ע"ש על הגליון שם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה הוסיף וכו' מאתים דהיתר והאחד של איסור כל"ל:

מוסף רש"י

ולפירוך מה לכלאי הכרם כו'. וקא סלקא דעתן שאין נאסרין אלא גידולין ולכן לא היתה להן שעת הכושר (פסחים כה.). זאת אומרת, מלגא פרין הכי ס"מ כלאי הכרם עיקרן נאסר. אף עיקר הזריעה עצמה נאסרה וחזיעה היתה לה שעת הכושר כל ימיה עד שנשרשה. י"מ דהאי מקשה נמי ידע שאף הזריעה נאסרת, אלא סבור שמשעת זריעה נאסרת, וכך שמעתי, אבל מ"מ להעמידה, דמיעבין לפרוכי הכי מה לכלאי הכרם שכן לא היתה להן שעת הכושר משעה שנאו לכלל כלאים, תאמר בנכר נחלב סיתה לו שעת הכושר משעה שנא לכלל זה, לאם שורטו כל היום בחלב ליו נאסר בכך, ומשני עיקרן נאסרו תשנשרשו ולא משמרעו, וכמה נתנומים יש בה, מדת דטעמת לגא מיתסר משום דאמרי לא בבר בחלב

חדא מחדא קולא וחומרא פרכינן כל דהו לא פרכינן חדא מתרתי אפילו כל דהו פרכינן חדא מתלת אי הדר דינא ואתי במה הצד פרכינן כל דהו ואי לא קולא וחומרא פרכינן כל דהו לא פרכינן [6]ולפרוך מה לכלאי הכרם שכן לא היתה להן שעת הכושר אמר רב אדא בר אהבה זאת אומרת כלאי הכרם עיקרן נאסר והיתה להן שעת הכושר קודם השרשה מתיב רב שמעיה בר זעירא [7]המעביר עצץ נקוב בכרם אם הוסיף מאתים אסור הוסיף אין לא הוסיף לא אמר אביי תרי קראי כתיבי כתיב [1]פן תקדש המלאה וכתיב הזרע הא כיצד [8]זרוע מעיקרו בהשרשה [2]זרוע ובא הוסיף אין לא הוסיף לא מתני' דלא כי האי תנא [3]דתניא רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה שנאמר [2]כי עם קדוש אתה ונאמר להלן [3]ואנשי קדש תהיון לי מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה אף כאן אסור באכילה ומותר בהנאה: רבי עקיבא אומר חיה ועוף וכו': הני הא אפקינהו [9]לבדשמואל קסבר רבי עקיבא איסור חל על איסור חלב ומתה לא צריכי קרא שליל גדי מעליא הוא אייתרו להו כולהו פרט לחיה ועוף ולבהמה טמאה: רבי יוסי הגלילי אומר נאמר לא תאכלו: מאי איכא בין רבי יוסי הגלילי לרבי עקיבא איכא ביניהו חיה רבי יוסי הגלילי סבר חיה דאורייתא ור' עקיבא סבר חיה דרבנן איבעית אימא עוף איכא ביניהו ר' עקיבא סבר חיה ועוף אינן מן התורה הא מדרבנן אסירי ור' יוסי הגלילי סבר עוף אפילו מדרבנן נמי לא אסיר תניא נמי הכי [10]במקומו של רבי אליעזר היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות [11]ברזל במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב לוי איקלע לבי יוסף רישבא אייתו לקמיה רישא [12]דטיוסא בחלבא ולא אמר להו ולא מידי כי אתא לקמיה דרבי אמר ליה אמאי לא תשמתינהו אמר ליה אתריה דרבי יהודה בן בתירא הוא ואמינא דרש להו כרבי יוסי הגלילי דאמר יצא עוף שאין לו חלב אם: **מתני'** [13]קבת עובד כוכבים ושל נבלה הרי זו אסורה [1]המעמיד בעור של קבה (6) כשרה אם

חדא מחדא קולא וחומרא פרכינן. כגון כרים מילתא דבעי לאתויי מערלה לחודה פרכינן קולא וחומרא ולא כל דהו: **חדא מתרתי.** כגון שהשבנו מה לערלה שכן לא היתה כו' ומייעטנו לאיית דבריו בדבר אחר כגון ממן בפסח יומיא פרכינן אפילו כל דהו אם לא היה בידיו תשובת קולא וחומרא שהשבנו מה לחמץ בפסח שכן כרת והיה בידיו תשובה כל דהו השוה בשני המלמדין היינו משיגין אותה מע"פ שלא חזר דינו ולא באנו להלך השוה: **אבל חדא מתרתי.** כגון זו שאמרנו כלאים יוחמו אי הדר דינא ואתי במה הצד אם היה בידיו תשובת קולא וחומרא להשיב על כלאים כגון מה לכלאים שכן כך וכך דלינטריך מיהדר דינא ומייתי במה הצד פרכינן כל דהו על מה הצד אבל כל כמה דלא הדר דינא לא פרכינן כל דהו אפילו שוים בכולהו כך המדות מסורות בידיו מפיני: **ולפרוך מה לכלאי הכרם שכן לא היה להם שעת הכושר.** דקס"ל אין הזריעה נאסרת אלא הגידולים ולהם לא היתה שעת הכושר מעולם: **ואם תאמרם.** מדלא פריך הכי ס"מ כלאי הכרם עיקרן נאסר אפילו הזריעה עצמה נאסרת משנשרשה: **עיקרן.** השרשתן נאסרת ולזריעה הזאת היתה לה שעת היתר כל ימיה משנאה לעולם עד שנשרשה: **עצץ נקוב.** חרעים בו והעבירו בכרם וכיון דנקוב הוא יוצק מן הכרם: **הוסיף מאתים.** הוסיף נמוך הכרם אחד ממאתים שגדל הירק או גרעיני הזרעים בתוכו דהוו להו מאה ותשעים ותשעה דהיתר ומלא המאתים הוי איסור אסור וכל שכן אם הוסיף יותר דכלאי הכרם אין בטלים על שיהו בו א) מאתים דהיתר והאחד (ומאתים) של איסור: **לא הוסיף.** מאתים אלא פחות כל דהו וכגון שיש בהיתר מאתים בו דהוי איהו אחד ומאתים ב) מותר: **המלאה.** משמע מילוי ותוספתו: **וכיצד הזרע.** דמשמע זריעה עצמה: **זרוע מעיקרו.** נמוך הכרם נאסר מיד בהשרשה: **זרוע ובא.** שהיה נשרש כבר בהיתר מוך לכרם בעינן מלאה: **מפניפין.** דקמני בשר בחלב אסור בהנאה אלא כי האי תנא: **מה לכלן מותר בהנאה.** דכתיב ביה [שמות כב] לכלב תשליכון אותו: **הא דרשינהו לרבשמואל.** חד לחלב ומתה וחד לבכות שליל ואחד להוציא עומתה (לעיל דף קיג.): **קסבר ר"ע כו'.** וכל הני גדי קרבלי יתירי ניתנו לדרשה מדהוה ליה למיכתב בכולהו לא תבשל בהמה וכתב גדי שמע מינה לדרשה פרט להמה עומתה ולחיה ולעוף וחלב ומתה ממשמעותיה דגדי משמע נמי חלב ומתה ואי משום דאפילו וקרימי ואין איסור חל על איסור אי לא כתיב רבויא קסבר ר"ע איסור חל על איסור הילכך חלב ומתה לא צריכי קרא לרבויי ואתו ממשמעותא וכן שלו: **מאי איכא בין ר"ע.** דנפקא ליה מגדי פרט לעוף וכין רבי יוסי הגלילי דנפקא ליה מבחלב אמו: **רבי יוסי הגלילי סבר חיה דאורייתא.** דכל שהוא אסור משום נבלה נוהג בו בשר בחלב חוץ מן העוף שאין לו חלב אם: **עוף איכא ביניהו.** ר"ע דפרש דאינו מן התורה משמע הא מדרבנן יש לו אכל רבי יוסי הגלילי דלא פרש האי לישנא שרי ליה לגמרי: **פגיא נמי אסי.** דלרבי יוסי הגלילי אפילו איסורא דרבנן ליה בעוף: **רבי אליעזר.** אית ליה מבכיתי מלוה דוחין את השבת במלוה שדוחה את השבת ואם אין לו אחזוק לאמרו אין לא הוסיף לא: מתניתין דקתני בשר בחלב אסור בהנאה דלא כי האי תנא. קא סבר ר' עקיבא איסור חל על איסור כו' כלומר ולא צריכי לבדשמואל בין ר' יוסי הגלילי לר' עקיבא איכא ביניהו חיה

חדא מתרתי אפילו כל דהו פרכינן. משמע לע"ג דלא הדר דינא ומ"מ מ"ל מיד כשאמר ממן בפסח יומיא נפרוך שכן גדולי קרקע ושוב לא יוכל לומר כלאי הכרם יומיא וי"ל דממחלה היה יכול לומר ממן בפסח וכלאי הכרם יומיהו דהוו להו תלתא ועוד דהוה מלי למימר בשר מקרוכת עבודת כוכבים יומי ומי תימא מה לתקרוכת שכן מטמא הא דמטמא היינו מדרבנן כדפרישית בפ"ק (לעיל דף יג: ד"ה תקרוכת):

עיקרן נאסר. משמע שאף הקשים והעץ נאסרין וכן משמע בפרק כל שעה (פסחים דף כו:) דאמרינן תנור שהסיקוהו בקליפי עולה או בקשים של כלאי הכרם חדש יותן ותימה דבפרק האשה שנפלו לה נכסים (כתובות דף פ.) משמע דשרו גבי המוליא הולאות על נכסי אשתו עבד רב יהודה עובדא בתגילי זמורות רב יהודה לעומיה דאמר אלכה עולה שביעית וכלאים הרי זו חזקה פירוש דלא אינו יכול לאכול אלא זמורות וי"ל דקשין ועץ שהיו קודם שנזרע כלאים מותר עד שיוסיף מאתים [2]ורוב פעמים שהפרי הוסיף מאתים ונאסרו הקשין והעץ שהיו מקודם בכר גדולין ושוב לא יוסיפו מאתים אבל ודאי כל מה שגדל אחר שנזרע כלאים אסור אף הקשין והעץ: **והיתה להם שעת הכושר קודם השרשה.** הקשה הרב רבי משה בהן דבפ"ק דמנחות (דף ו.) אמר אי ממשקה ישראל ה"א (ב) היכא דלא היתה להן שעת הכושר דומיא דעולה וכלאי הכרם והכא משמע דהיתה להן שעת הכושר וי"ל דהתם מיירי בין שעושין ממנו נסכים למזבח דבעי שיהיה ממשקה ישראל ואותו לא היה לו שעת הכושר דמה שגדל לאחר זריעת הכלאים הוא אסור (ואותו לא היתה לו שעת הכושר) ומה שגדל קודם מותר ואינו נאסר כשהוסיף מאתים אלא משום תערובת שנתערב עם מה שגדל אח"כ והגרעינים שנזרעו הוא דהיתה להן שעת הכושר: **מה** לחלן אסור **באכילה ומותר בהנאה.** [6] אע"ג דאיכא למילף איסור הנאה בקל וחומר דלעיל קא סבר אין ג"ש למחלה וליף מיניה אף היתר הנאה וההוא דלעיל סבר דאתי ג"ש ואתי ר"ע אי נמי משום דבההוא קרא דערפה איירי נמי בקדשים שיצאו חוץ למחיצתן כדאמר פרק בהמה המקשה (לעיל דף סח:) דאמירי אף בהנאה וגלי לן ק"ו דילפינן מיניהו וי"ש דהכא סבר **המעמיד** בעור של קבה אם יש בה כו'. תימה דבגמרא מפרש טעמא דאמרו גזינות העובדי כוכבים מפני שמעמידין אותם בעור קבת נבלה אי איירא נבלה אפילו כשרה נמי ויש לומר דמשום בשר בחלב לא היו אסורין מספק משום דליכא אלא איסורא דרבנן דדרך ביטול אסרה תורה:

חדא מחדא קולא וחומרא פרכינן כל דהו לא פרכינן חדא מתרתי אי הדר דינא ואתי במה הצד פרכינן כל דהו ואי לא קולא וחומרא פרכינן כל דהו לא פרכינן [6]ולפרוך מה לכלאי הכרם שכן לא היתה להן שעת הכושר אמר רב אדא בר אהבה זאת אומרת כלאי הכרם עיקרן נאסר והיתה להן שעת הכושר קודם השרשה מתיב רב שמעיה בר זעירא [7]המעביר עצץ נקוב בכרם אם הוסיף מאתים אסור הוסיף אין לא הוסיף לא אמר אביי תרי קראי כתיבי כתיב [1]פן תקדש המלאה וכתיב הזרע הא כיצד [8]זרוע מעיקרו בהשרשה [2]זרוע ובא הוסיף אין לא הוסיף לא מתני' דלא כי האי תנא [3]דתניא רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה שנאמר [2]כי עם קדוש אתה ונאמר להלן [3]ואנשי קדש תהיון לי מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה אף כאן אסור באכילה ומותר בהנאה: רבי עקיבא אומר חיה ועוף וכו': הני הא אפקינהו [9]לבדשמואל קסבר רבי עקיבא איסור חל על איסור חלב ומתה לא צריכי קרא שליל גדי מעליא הוא אייתרו להו כולהו פרט לחיה ועוף ולבהמה טמאה: רבי יוסי הגלילי אומר נאמר לא תאכלו: מאי איכא בין רבי יוסי הגלילי לרבי עקיבא איכא ביניהו חיה רבי יוסי הגלילי סבר חיה דאורייתא ור' עקיבא סבר חיה דרבנן איבעית אימא עוף איכא ביניהו ר' עקיבא סבר חיה ועוף אינן מן התורה הא מדרבנן אסירי ור' יוסי הגלילי סבר עוף אפילו מדרבנן נמי לא אסיר תניא נמי הכי [10]במקומו של רבי אליעזר היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות [11]ברזל במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב לוי איקלע לבי יוסף רישבא אייתו לקמיה רישא [12]דטיוסא בחלבא ולא אמר להו ולא מידי כי אתא לקמיה דרבי אמר ליה אמאי לא תשמתינהו אמר ליה אתריה דרבי יהודה בן בתירא הוא ואמינא דרש להו כרבי יוסי הגלילי דאמר יצא עוף שאין לו חלב אם: **מתני'** [13]קבת עובד כוכבים ושל נבלה הרי זו אסורה [1]המעמיד בעור של קבה (6) כשרה אם

עין משפט נר מצוה

קיב א ב מי' ס"ה מהל' כלאים הל"ג
כג טוש"ע יו"ד סי' לט
סעי' ט ח:
קינ ג מי' ס"ד
מהל' מאכלות אסורות הל"י וס"ס הל"ז וס"י והשנות וכ"מ וכל"מ
מתג לאחין קלד טוש"ע יו"ד סי' פז סעי' יח:

תורה אור השלם

1. לא תוֹדַע כִּרְמְךָ כִּלְאָיִם פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמְּלֵאָה הַזָּרַע אֲשֶׁר תִּזְרָע וּתְבוּאַת הַכָּרֶם: דברים כב ט
2. לא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לְגֵר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וְאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: דברים יד כא
3. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיֻן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל

לעזי רש"י

פוארין [פארין]. טווס.

שיטה מקובצת

א) אע"ג דאיכא למילף איסור הנאה בק"ו כדלעיל. ג"ב עי' תוס' מנחות קי"א ע"ב:

רבינו גרשום

אי סצינן למיפרך כל דהו לא פרכינן. כלומר ולא מצינן למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן גדולי קרקע דהדא פירכא לאו קולא וחומרא הוא: ולפירוך מה לכולהו שכן גדולי קרקע כלומר דערלה וחמץ וכלאי הכרם: אלא אמר ריש לקיש חדא מחדא. כלומר כדבעינן לאפוקי חדא מחדא קולא וחומרא פרכינן דאי בעינן לאפוקי בשר בחלב מערלה וחמץ קולא וחומרא פרכינן כלומר אי אית לן פירכא דמצינן למיפרך מה לערלה שכן חמור כך וכך דאמר בבשר בחלב שקיל כך וכך הדא היא פירכא פרכינן. אבל פירכא אחרינא לא כגון מה לכולהו לערלה שכן גדולי קרקע דהיא לא קולא ולא חומרא: חדא מתרתי פרכינן אפי' כל דהו. אע"ג דלא הדר דינא: חדא מתלת. כגון הכא דמפקינן בשר בחלב דאסור בהנאה מחלת מערלה וחמץ וכלאי הכרם אי הדר דינא ואתי מן הצד פרכינן אפי' פירכא אחרינא אע"ג דלית חומרא וקולא כגון מה לכולהו שכן גדולי קרקע אבל אי לא אתי במה הצד כגון הכא דלא אתי במה הצד קולא וחומרא פרכינן פרכא אחרינא לא פרכינן מה לכולהו שכן גדולי קרקע דהיא לא קולא ולא חומרא הוא: ולפירוך מה לכלאי הכרם שכן לא היתה להן שעת הכושר כו'. כלומר תאמר בבשר וחלב שהיתה להן שעת הכושר דהיא קולא וחומרא: זאת אמרת כלאי הכרם עיקרן נאסר כלומר. משעה שנשרש עיקרו נאסר

ג) תוס' ד"ה אמרת. ד) [נ"ל דכתיב ולא יעלה], ה) [נ"ל דכתיב ולא יעלה], ו) [נ"ל כרא"ש בשבת], ז) [נעתיק ליתא דטוויסא], ח) ע"ז לה., ט) [אחד מאחד ומאתים רש"ם], י) [נכ"ק עט: וכנ"ל כב. ליתא לון פוטרין ניטוכין ליוונים וכן כרש"י שם ניטוכין וכן במשנה שבמשניות ופיר המשנה להרמב"ם והכרעותיה ויהתרי"ט ליתא ניטוכין וע"ע כרש"י תענית י. ד"ה רשבא ודע דרש"י בשבת קנ. לא מצו רשבא שום לשיה אלא מתר רשבא ל"ל עופות וכן לעיל נד. פי' ל"ל וכשבת ח: ז"ל רש"י טבי רשבא פורש ניטוכין לאד מיה ושוף וכשבת קמו: לא פרש"י כלום אמנם בחתוות קנ: ד"ה ומנבלנא ניטבי מקלא מי מסמוכות ודומה לו לון פוטרין נשבון ליוונים וכבן דברי רש"י דמסן ל"ש ומיטוכי יש סדר למשנה סוף פ"ז דכ"ק האלרמבי בפ"ד], כ) ל"ל וחוב פעמים שספרי מוסיף מאתים ונאמרת והקשין והשן שהיו מקודש כבר גדולין שוב לא מר רש"ל ור"מ, ל) [וע"ע תוס' פסחים מד: ד"ה אמרת],

הגהות הב"ח

(א) בשבשה המעמיד כעור של קבה אם יש כל"ל ותיבת כשרה נמחק: (ב) תוס' ד"ה והיתה וכו' ה"ה למעורטי היכא דלא:

הגהות מהר"י לנדא

[א] רש"י ד"ה עוופא. פוטרין]. נכתב על הגליון עי' לעיל ד' סג ע"א ברש"י ד"ה שהתו כפות וכו' ע"ש על הגליון שם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה הוסיף וכו' מאתים דהיתר והאחד של איסור כל"ל:

מוסף רש"י

ולפירוך מה לכלאי הכרם כו'. וקא סלקא דעתן שאין נאסרין אלא גידולין ולכן לא היתה להן שעת הכושר (פסחים כה.). זאת אומרת, מלגא פרין הכי ס"מ כלאי הכרם עיקרן נאסר. אף עיקר הזריעה עצמה נאסרה וחזיעה היתה לה שעת הכושר כל ימיה עד שנשרשה. י"מ דהאי מקשה נמי ידע שאף הזריעה נאסרת, אלא סבור שמשעת זריעה נאסרת, וכך שמעתי, אבל מ"מ להעמידה, דמיעבין לפרוכי הכי מה לכלאי הכרם שכן לא היתה להן שעת הכושר משעה שנאו לכלל כלאים, תאמר בנכר נחלב סיתה לו שעת הכושר משעה שנא לכלל זה, לאם שורטו כל היום בחלב ליו נאסר בכך, ומשני עיקרן נאסרו תשנשרשו ולא משמרעו, וכמה נתנומים יש בה, מדת דטעמת לגא מיתסר משום דאמרי לא בבר בחלב

ג) נדה"ל דל"ל הוסיף אין נלמוד אם הוסיף מו נאסר לא הוסיף לא. ב) נדה"ל דל"ל כגון שזרע כמוך המלאה. נדיוניו (שם). הזרע. הרשאון (שם). זרוע מעיקרו. כגרס, בהשרשה. כדכתיב הזרע משמע שלא הזריעה נאסרת, מיהו קודם השרשה נאסרת כמאן דאמרת כמה דמי (שם). זרוע ובא. קודם לכן, הוסיף אין לא הוסיף לא. דכתיב מנלה (שם). מה להלן כו' ומותר בהנאה. דכתיב לכלב תשליכון אותו (קדושין נז: בכורות י.). היו כורתין עצים. כשנת, לעשות פחמין. לבי ריוש, כדי לעשות ברזל. לאחמל של מילה, דקסבר ר"א מכשירי מלוה דוחין שבת כמלוה עצמה (יבמות יד.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com